

Nem kastély, udvarház

Az egykori Bercsényi udvarház ugyan nem nyilvántartott műemlék, hanem „helyileg védett épület”, de kétségtelenül Budaörs egyik legrégebbi és a városkép szempontjából legfontosabb épülete. Cikkünk arról szól, mi volt benne és mi lesz.

■ Az egykori iskola majd Posta épületében szeptember 21-én vasárnap délután három történész Gömöri Judit, Csomortány Levente és egy építész, Krahling János, illetve Budaörs főépítésze, Mártonffy István kalauzolta végig az érdeklődőket az emelettől a pincéig.

Gömöri Judit előadásából kiderült, hogy az 1700-as évek végén Zichy Péter illetve inkább felesége gróf Bercsényi Zsuzsanna építtette, aki azonban nagy valószínűséggel soha nem lakott benne, hanem csak gazdálkodásra vette igénybe.

1764-ben a Magyar Kamara tulajdonába került. Az 1774-es térképeken és műszaki terveken látszik, hogy a mai jellege akkor alakult ki. A község már jóval a grófnő halála után, 1883-84-ben vásárolta meg iskolának. A 19. századból kevés információ maradt fenn, amit tudni lehet, hogy az irgalmas nővérek vették át a használatát. Még a huszadik század első felében is idejártak hozzájuk iskolába, a budaörsi kislányok, a mai 80 körüli dédik.

Az épület eredetének a kutatására az önkormányzat adott a történészeknek megbízást, a tervezett helyreállítás megalapozásához. A fő forrásaik a korabeli térképek, a mérnökök rajzai, a képeslapok és fotók, és persze a helyszíni kutatások, amelyekkel ellenőrzik a levéltárban talált adatok valódiságát. A sétánk közben ezért láttunk több

helyen megbontott falakat, hiszen a vakolat alatti rétegek, az ott talált építőanyagok, üregek mesélik el igazán a múltat. Sokat elárulnak továbbá a nyílászárók, melyek nagy részét ugyan már többször kicserélték, de még mindig vannak benne például nyolcvan-kilencven éves ablakok. A beltéri ajtók zöme „csak” harminc-egyven éves. A kovácsoltvas korlát azonban még háború előtti. A főutcára néző homlokzat illetve az emelet az írásos emlékek tanúsága szerint az 1927-28-as években került rá a korábban egy-szintes, hosszú épületrészre. A község lakossága a bővítést fával támogatta. Más

helytörténeti kutatások szerint az épületben egykor kápolna is volt, de ennek építészeti nyomait a felkért szakértők nem találták a meglévő épületrészekben. Ahogy azt is pontosították, hogy kastély lett volna. Ez ugyan nem építészeti, inkább terminológiai probléma – mondta Gömöri Judit –, de pontosabb az udvarház kifejezés. S bár az épület

hátsó részében volt lakórész, első-sorban prэшáz és pince.

A „nem kastély” a múltban tehát volt óvoda, iskola, majd a nyolcvanas évek közepétől posta. És mi lesz benne a jövőben? Erről Mártonffy István beszélt, hangsúlyozva, hogy semmi nincs még eldöntve és a jelenlegi képviselőtestület már nem is hoz döntést. Hat javaslatot mutatott be a felújításra, olyan variációkat, amelyekből három nem változtat az épület mai jellegén, három igen. Az alapvető funkció a művelődési ház átköltöztetése, amelyik azonban jelenleg a Szabadság úton jóval kisebb alapterületen

működik – közösen a színházzal –, mint amekkorára az új épület lesz. Ezért itt kapna helyet több civilszervezetek, de elférne szálláshely és kávézó és egy turisztikai központ is. A két, hatalmas pincerészben pedig további bowling klub, söröző stb. kaphatna helyet. Bár felmerült egy mélygarázs elhelyezése is alatta, ezt, úgy

tűnik, elvetették. Fent a nagyterem mérete és formája is különböző hat terven, és van hagyományos meg újszerű is az elképzelések között.

Az egykori Bercsényi udvarház ugyan nem nyilvántartott műemlék, hanem „helyileg védett épület”, de kétségtelenül Budaörs egyik legrégebbi és a városkép szempontjáb-